

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 15. januar 2025
Kontor: Økonomikontoret
Sagsbeh: Pernille Hviid Skov
Sagsnr.: 2024-16040
Dok.: 3546577

Besvarelse af spørgsmål nr. 301 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 301 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. december 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Thomas Nicolai Seremet

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 301 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”For år tilbage kunne halvdelen af borgerne få fri proces. Vil ministeren redegøre for, hvor grænsen skal ligge og hvad det vil koste opgjort i kroner og øre, hvis vi skal hæve grænsen for fri proces, så det ligeledes er halvdelen af borgerne, som kan få fri proces?”

Svar:

Det fremgår af retsplejelovens § 325, at der efter ansøgning kan meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Af retsplejelovens § 325, stk. 2, fremgår det, at personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Det fremgår videre af retsplejelovens § 326 bl.a., at de angivne beløb i § 325, stk. 3-5, reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

Bemyndigelsesbestemmelserne i retsplejelovens § 325, stk. 2, og § 326 er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1338 af 29. november 2024 om fri proces, som finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2025 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 3, at fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 385.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er

490.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 4, at beløbene i stk. 3 forhøjes med 67.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold, jf. § 3 i bekendtgørelsen.

Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2023, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Danmarks Statistik, der har oplyst følgende:

”Danmarks Statistik har i besvarelsen anvendt et datagrundlag, der omfatter 2023-indkomster. Det anvendte indkomstbegreb er summen af den personlige indkomst (PERINDKP), kapitalindkomsten (KAPINDKP) samt aktieindkomster før skat¹. De to sidstnævnte er kun medtaget i beregningen på individniveau, såfremt deres sum er positiv.

Populationen omfatter personer, som havde folkeregisteradresse i Danmark d. 31. december i indkomståret (2023). Det bemærkes, at personer, der er indvandret i løbet af de to år mellem indkomståret og året for fri proces, ikke indgår i opgørelsen. Hjemmeboende børn, der er 18 år gamle eller ældre, indgår som enlige i beregningen. Samlevende omfatter i beregningen både ægtepar, registrerede partnerskaber, samboende og samlevende par ifølge Danmarks Statistiks familietype definition.

Beregningen er baseret på Danmarks Statistiks indkomstregister og er lavet ved målsøgning. Her er taget udgangspunkt i den eksisterende 2025-grænse, hvorefter grænsen gradvist er hævet en promille ad gangen, indtil halvdelen af befolkningen over 18 år i 2023 havde en indkomst under de ovenfor nævnte beløbsgrænser.

I 2025 er det på grundlag af 2023-indkomstdata beregnet, at 48,6 pct. af befolkningen over 18 år har en indkomst, hvormed der kan meddeles fri proces. Såfremt halvdelen af befolkningen

¹ CFC-indkomst er ikke en selvstændig del af Danmarks Statistiks indkomstregistre, hvorfor der ikke er korrigeret for denne.

over 18 år skal kunne meddeles fri proces, skal ovenstående beløbsgrænser hæves med 2,4 pct., hvilket svarer til en grænse på ca. 394.000 kr. for enlige, ca. 502.000 kr. samlet for personer i samlivsforhold og ca. 69.000 kr. i tillæg pr. barn.

Danmarks Statistik kan desuden oplyse, at de nuværende beløbsgrænser svarer til, at 2.349.168 personer i 2025 vil have adgang til fri proces. En forhøjelse af beløbsgrænserne med 2,4 pct. vil give yderligere 68.347 personer adgang til fri proces i 2025.”

Justitsministeriet har endvidere til brug for beregningen af omkostningerne ved at hæve beløbsgrænsen indhentet en række oplysninger fra Domstolsstyrelsen.

Domstolsstyrelsen oplyser, at omkostningerne til fri proces i 2023 var 603,8 mio. kr. (2023-pl), og at der i 2023 blev truffet i alt 3.928 afgørelser om meddelelse af fri proces. Den gennemsnitlige omkostning pr. sag, hvor der er meddelt fri proces, var således i 2023 på 0,15 mio. kr. (2023-pl). Omregnet til 2025-pl svarer det til 0,16 mio. kr. pr. sag.

Med udgangspunkt i tallene fra Danmarks Statistik estimeres det, at en forhøjelse af beløbsgrænserne, således at halvdelen af befolkningen over 18 år kan meddeles fri proces, vil medføre ca. 114 yderligere sager årligt. Det estimeres, at de yderligere sager vil medføre merudgifter på ca. 18,8 mio. kr. årligt.

Det bemærkes, at ovenstående tal og beregning er behæftet med væsentlig usikkerhed. En afgørelse om fri proces kan vedrøre flere ansøgere, hvis disse er parter i samme retssag. Antallet af afgørelser om meddelelse om fri proces samt omkostningerne til fri proces omfatter også fri proces efter retsplejelovens § 329, hvor fri proces meddeles uafhængigt af ansøgerens økonomiske betingelser, hvis særlige grunde taler for det. Fri proces efter § 329 indgår derfor ikke i Danmarks Statistiks bidrag. Fri proces efter § 329 meddeles typisk i sager af principiel karakter eller sager med almindelig offentlig interesse.